

національній та загальноєвропейській безпеці (с. 301).

У цілому монографія Я. Потапенка – це не звичайне наукове видання. Це книга-пам'ять, книга-джерело, книга-кредо, книга-зброя. Пам'ять про автора, героїв «Небесної сотні» та усіх тих, хто боронив і боронить Україну від російської агресії. Джерело знань про Революцію Гідності й російсько-українську війну. Кредо інтелектуала, патріота, націоналіста і революціонера. Зброя, за допомогою якої українці мають здолати і перемогти як внутрішнього, так і зовнішнього ворога.

Те, що монографія, незважаючи на несподівану смерть Я. Потапенка, була його друзями й однодумцями досить таки оперативно оприлюднена, це добре, але недостатньо. Конче потрібно друге, суттєво доопрацьоване

її перевидання. Ця книга має бути у кожній шкільній бібліотеці, у всеукраїнській бібліотечній мережі й у світовій павутині (в Інтернеті). За великим рахунком, Революція Гідності і війна за Незалежність (саме так назвав сучасну російсько-українську війну Я. Потапенко) є найбільшими досягненнями України й українців за 25 років відновлення української державності. Книга написана цікаво, дохідливо, емоційно і заслуговує на те, щоб за її допомогою сучасники, а згодом і нащадки зуміли усвідомити й осягнути сутність героїзму і трагедії української політичної нації на початку ХХІ століття.

Юрій ФІГУРНИЙ

кандидат історичних наук,
завідувач відділу української
етнології НДІУ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ МОНОГРАФІЇ «ДАВНІЙ ГАЛИЧ»

23 лютого 2017 р. у форматі книжкової виставки «Київська весна 2017» відбулася презентація монографії В. Барана, Б. Томенчука, Ю. Фігурного «Давній Галич». Вона тривала майже півтори години (16.00 – 17.30) і зібрала багато бажаючих долучитися до української миттєвості та її захоплюючих таємниць. Відкрив презентацію Ю. Фігурний, який повідомив, що монографія присвячена давньому Галичу (сучасне село Кринос Галицького району Івано-Франківської області) – важливому політичному та етнокультурному центру середньовічної України. У книзі проаналізовано історію

вивчення давнього Галича (1850 – 1990), оприлюднено підсумки польових досліджень давнього Галича упродовж 1991 – 2000 рр. Галицькою археологічною експедицією під керівництвом члена-кореспондента НАН України В. Барана. У праці також охарактеризовано процеси етнокультурного розвитку на території України у I тис. н.е.; етнокультурні процеси в добу Київської Русі-України і Галицько-Волинського князівства; виникнення, функціонування і занепад Галицько-Волинської держави та стисло розглянуто складні проблеми походження українського народу та назви

«Україна». У монографії також наведено літературу з цієї проблематики, представлено вибраний ілюстративний матеріал та оприлюднено інформацію про відділ української етнології НДІУ МОН України. Ця праця була підготовлена в межах виконання науково-дослідної роботи «Україна і українство в етнокультурних процесах світу», що фінансується за рахунок державного бюджету, керівником якої є професор В. Баран. Вона виконується в НДІУ відповідно до напрямку планової роботи відділу української етнології.

До представлення цієї важливої наукової праці долучився В. Баран. Відомий український археолог, етнолог, історик розповів про передісторію дослідження давнього Галича, його історичну топографію, мілітарну і сакральну архітектуру. Але головну свою увагу вчений-українознавець зосередив на Галичиній могилі. Зокрема, В. Баран відзначив, що видатною пам'яткою давнього Галича є Галичина могила, згадана на сторінках літопису під 1206 р.

Перші її дослідження, проведені професором Варшавського університету Т. Зам'єндзким ще у 1883 р., не дали результатів. Безуспішними були її повторні розкопки у 1912 та 1934 роках. Лише у 1991–1992 рр. В. Бараном і Б. Томенчуком було відкрито поховання у дерев'яному довбаному човні довжиною 3,3 м, вкладеному у спеціально викопану під нього яму. У носовій частині човна знайдено комплекс речей – спорядження знатного воїна: позолочений щит, бойовий ніж – скрамасакс, наконечник дротика, наконечники стріл, три сокири, що використовувалися як для обробки дерева, так і в бою, тесло, залізну пластину з двома кільцями і двома парами стрижнів, які кріпилися до борту човна. Човен зверху був покритий тканиною парчею з вплетеними позолоченими нитками. У човні не виявилось лише урни з кальцинованими кістками. Вона, очевидно, була викинута, коли в часи Першої світової війни у кургані над похованням був споруджений великий військовий бліндаж. Поховання,

за знайденими у ньому предметами, датується кінцем X ст. і хронологічно відповідає часу спорудження оборонної системи Галича. Все це, а також саме спорудження на найвищій точці Крилоської гори такого величного кургану (висота 9 м, діаметр основи 26 м), згадка його у літописі під назвою Галичиної могили дають змогу вважати, що в ньому міг бути похований засновник міста, від імені якого воно отримало свою назву. Зараз, наголосив учений, Галичина могила реконструйована і відкрита для огляду.

Ю. Фігурний представив слухачам приватного видавця цієї книги – О. Філюка, вітчизняного підприємця, який своїм коштом і зусиллями підтримує українську науку та допомагає оприлюднювати її інтелектуальні досягнення.

Автори монографії висловили подяку директору НДІУ, кандидату історичних наук Б. Галайку (за сприяння у процесі підготовки книги); рецензентам – доктору історичних наук, професору Л. Залізняка й доктору історичних наук Б. Магомедову; колегам-українознавцям Л. Отрошко, О. Сцібану, О. Шакуровій, В. Кухар, О. Трачуку, зусиллями яких книга була підготовлена до оприлюднення; членам вченої ради НДІУ, які рекомендували до друку рукопис колективної монографії «Давній Галич», внісши ряд слушних зауважень і пропозицій.

Юрій ФІГУРНИЙ

кандидат історичних наук,
завідувач відділу
української етнології НДІУ

В Італії відбулося кілька презентацій нового видання київського письменника, журналіста і вченого Миколи Тимошика «Українська книга і преса в Італії». Книга, що стала результатом опрацювання автором архівів і бібліотек Риму під час наукового стажування у цій країні, побачила світ у видавництві «Наша культура і наука». Ініціатором цієї культурологічної акції виступило науково-релігійне товариство «Свята Софія», що є правонаступником Українського католицького університету в Римі.

Пропонуємо увазі читачів зібрані під час цієї поїздки репортерські нотатки професора М. Тимошика про добротворчий слід, який залишили в різні часи українці на Апеннінах на ниві літератури, науки, культури.

РИМ УКРАЇНОЗНАВЧИЙ

Наукові дороги вдруге привели до Риму. Спробую показати його «українське обличчя», бо, власне, й досліджую те, що залишили по собі перша і друга хвилі еміграції в слові і друці.

**Перша книжка
італійського видавництва
для туристів українською мовою**

Нарешті це сталося! Італійське видавництво Plurigraf першим у світі